

KESKKONNAAMET

AKTSIASELTS KIVILUKS
kiviluks@kiviluks.ee

05.10.2023 nr DM-122290-10

Seli III kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotluse keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes alltoodust ja osaühing AKTSIASELTS KIVILUKS 01.12.2022 esitatud Seli III kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusest ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata Seli III kruusakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamine;

1.2. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

1.3. Kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks Seli III kruusakarjääri keskkonnaloas on järgmised:

1.3.1. Juhul kui tolmu põhjustab häiringuid ümbruskonna aladele või elanikele, tuleb karjääritegevusega seonduva tolmu leviku piiramiseks kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5⁰ C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse.

1.3.2. Mürähäiringu leevendamiseks tuleb rakendada leevendavaid meetmeid (nt mõjutatud ala suunas rajada müra vähendamiseks müratõke).

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Asjaolud

AKTSIASELTS KIVILUKS (registrikood 10147365; aadress Betooni tn 19-16, Lagedi alevik, Rae vald, 75303, Harju maakond) esitas 01.12.2022 Keskkonnaametile Seli III kruusakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa nr HARM-141 muutmise taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 01.12.2022 dokumendina nr DM-122290-1).

Ettevõtte taotleb Seli III kruusakarjääri mäeeraldise laiendamist sügavuti. Seli III kruusakarjääri keskkonnaluba on antud mäeeraldiselt ehituskruusa ja ehitusliiva kaevandamiseks.

Seli III kruusakarjäär asub Harju maakonnas, Rae vallas, Suuresta külas riigile kuuluval kinnistul Kivipõllu (registriosa nr 14512402, katastritunnus 65303:003:0733). Riigivaravalitseja on Kliimaministeerium ja volitatud asutuseks on Maa-amet.

Keskkonnaamet võttis 18.01.2023 kirjaga nr DM-122290-6 Seli III kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse muutmise taotluse menetlusse.

2.2. Õiguslikud alused

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi **KeHJS**) § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi **MaaPS**) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab keskkonnaloa andja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algatamise vajalikkust.

KeHJS § 11 lõike 23 järgi otsustatakse KMH vajalikkus, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

3. EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi **määrus nr 31**).

Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Seli III kruusakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa muutmise taotluse seletuskiri.
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused
3. Keskkonnaportaal

Eelhindangu koostamisel on tuginetud nimetatud materjalidele.

3.1. Kavandatav tegevus (määruse nr 31 § 2)

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht, seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Seli III kruusakarjääri lamamis viidi läbi geoloogilised uuringud ning uuringute tulemusena võeti Seli kruusamaardlas arvele täiendavad varud. Eelnevale tuginedes soovib ettevõtte laiendada mäeeraldist sügavuti.

Seli III kruusakarjääri mäeeraldise pindala on 4,20 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 4,79 ha. Seisuga 30.09.2022 on Seli III kruusakarjääri ehitusliiva aktiivse tarbevaru kogus 111,73 tuh m³, millest kaevandatav varu on 84,23 tuh m³, ning ehituskruusa aktiivse tarbevaru kogus 32 tuh m³, millest kaevandatav varu on 25,50 tuh m³. Katendi kogus on 11 tuh m³. Maavara kasutusaaladeks on ehitus, teedeehitus ja -remont. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja rohumaaks. Keskkonnaloa kehtivusaeg on kuni 21.10.2031.

Tegemist on töötava karjääriga ning kaevandamist jätkatakse sarnaselt praeguses Seli III kruusakarjääris: ekskavaatoriga ammutatakse kaevist ning tõstetakse kallurile või mobiilse purustus- ja sõelumissõlme kolusse; valmistoodangu laadimist teostatakse kopplaaduriga; toodangu väljavedu toimub autotranspordiga. Veealune maavara väljatakse samuti ekskavaatoriga tõstes kaevis esmalt astangu servale nõrguma ning laadides seejärel veest vabanenud kaevis edasi kalluritele või mobiilse purustus- ja sõelumissõlme kolusse.

Karjäärile on ligipääs taotletava mäeeraldise kagunurgast, kus olemasolev sissesõidutee on kaetud ~30 m pikkusel alal tolmuva kattega.

Maavara kaevandamisel ei teostata lõhketöid ega kasutata hüdrovasaraid, mis võiks vibratsiooni tekitada.

Seli III kruusakarjääris kaevandatakse maavara veetasemest nii kõrgemal kui ka madalamal. Seega kujuneb alale peale maavara ammendamist veekogu. Mäeeraldise teenindusmaa, kuhu veekogu ei teki, korrastatakse rohumaaks. Korrastamistöödega alustatakse tehnoloogiliselt

esimesel võimalusel, milleks on mäeeraldisel nõlvade kujundamine paralleelselt kaevandamisega (veepealses osas nõlvusega 1:2, veealuses osas nõlvusega 1:5).

Kaevandamine Seli III kruusakarjääri mäeeraldisel ei ole vastuolus Harju maakonnaplaneeringu ega Rae valla üldplaneeringuga, kuna mäeeraldis asub planeeringute kohaselt maardlal ning mäetööstusmaal.

Seli III kruusakarjäär külgneb põhjast ja läänest Seli II kruusakarjääriga, kus loa omanik on samuti AKTSIASELTS KIVILUKS. Lõunast külgneb Seli III kruusakarjäär Seli II karjääriga, kus loa omanik on KMG OÜ. Kuna kõik karjäärid on avatud juba pikemat aega ning Seli III kruusakarjääri laiendamisel sügavuti senini toimunud tegevus ei muutu, siis on kaevandamise mõjud juba välja kujunenud ning mäeeraldisel laiendamine sügavuti ei too juurde täiendavaid mõjusid. Seni ei ole seire käigus tuvastatud selliseid häiringuid, mille piirnormid lähimate elamute juures oleks ületanud lubatud piirnorme.

Keskkonnaametile ei ole teada, et antud tegevus oleks vastuolus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega.

3.1.2. Ressursside (sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik) kasutamine, tegevuse energiakasutus

Seli III kruusakarjääri katendi moodustab valdavas osas muld kasvukihiga. Karjääri rajamise alguses on kogu mäeeraldiselt katend kooritud ja ladustatud karjääri servadesse.

Kasulik kiht on seotud glatsiofluviaalsete setetega, kus esineb erinevaid purdseteid veeristerohket kruusast ülipeeneteralise liivani. Maavaralasundit iseloomustab kihiline ehitus, kusjuures kihtide kallakusnurk varieerub oluliselt. Taotletava laienduse ülaosas levivad valdavalt liivased setted, mis on näiteks kirdenurgas ühtlaselt ülipeeneteralised ja savikad, kuid edelasosas suure kruusasisaldusega. Keskmisest põhjaveetasemest allpool levib põhja- ja idaosas veeriseline (kohati suuri kivirahne sisaldav) kruus ja teises pooles eriteraline liivalasund. Kasuliku kihipaksus jääb vahemikku 2,0-4,0 m.

Kasuliku kihi lamamiks on sinakashall saviliivmoreen, mis sisaldab mitmel pool paekivirähka.

Seli maardlas levib vabapinnaline liustikujõe setete veekiht, veepidemeks on kasuliku kihi lamamis paiknev saviliivmoreen. Varasemate geoloogiliste uuringute käigus on Seli maardla piirkonna keskmiseks põhjaveetasemeks mõõdetud ca 40,5 m.

Mäeeraldisel kaevandavat ehituskruus ja -liiv kasutatakse ehituses, teedehituses- ja remondis.

Mäeeraldisel olev taimekooslus hävib, kuid hiljem korrastamise käigus kujuneb alale veekogu ja rohuma, kuhu tekivad uued kooslused.

Peamised energiatarbijad mäeeraldisel on seal töötavad seadmed ja masinad. Kuna puudub

vajadus vee väljapumpamiseks karjäärist, ei kulutata selleks lisaenergiat.

3.1.3. Tegevusega kaasnevad tegurid: heide vette, pinnasesse ja õhku, müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn, jäätmete teke ja käitlemine

Müra

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus. Kaevandamisloa omaja on kohustatud kinni pidama nii atmosfääriõhu kaitse seadusest, keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhust leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid” kui ka sotsiaalministri 04.03.2002 määrusest nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning üldkasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid”.

Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad. Ekskavaatorite, buldooserite ja kopplaadurite müratase jääb vahemikku 84-90 dB. Müraallikast eemaldudes müratase alaneb. Avamaal 100 m kaugusel alaneb müratase 32 dB, 200 m kaugusel 38 dB ja 300 m kaugusel on sumbumine 5 dB iga 50 m kohta. Karjääris on müra summutavateks täiendavateks teguriteks karjääri seinad ja katendist vallid.

Mürataseme normeerimisel lähtutakse ajavahemikust päev (07.00-23.00) ja öö (23.00-07.00), müraallikast, müra iseloomust ja välismüra puhul hoonestatud või hoonestamata ala kategooriast. Arvestades senist maakasutust tuleb Seli III kruusakarjääri lähiala käsitleda kui II kategooria ala, kus tööstusmürale kehtivad järgmised piirväärtused: päevasel ajal 60 dB ja öisel ajal 45 dB. Seega saavutatakse avamaastikul päevane normatiivne müratase müraallikast 100 m kaugusel ja öine tase 250-300 m kaugusel. Lähimad eluhooned jäävad Seli III kruusakarjäärist kirde poole ca 390 m kaugusele Seli järve kinnistule (katastritunnus 65301:001:4206).

Eeltoodu põhjal ei ületa eeldatav müratase Seli III kruusakarjääri mäeeraldise lähialal 400 m kaugusel Keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 toodud II kategooria ala maksimaalset tööstusmürataset.

Tahked peenosakesed (tolm)

Liiva- ja kruusakarjääris kaevandamisel on peamiseks õhku eralduvaks saasteaineks tahkete osakeste (tolm) erinevad fraktsioonid. Summaarsetest tahketest osakestest (PM_{sum}) eristatakse peenosakesi (PM_{10}) ja eriti peeneid osakesi ($PM_{2,5}$), millele on Eesti seadusandlusega inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused. Liiva ja kruusa kaevandamisel eraldub tolmu peamiselt materjali töötlemisprotsessidest (purustamine, sõelumine), vähesemal määral maavara ammutamisel lasumist ning valmistoodangu väljaveol. Ümbruskonda leviv tolmu sõltub suuresti ilmastikutingimustest, kaevandatavast materjalist ning tööprotsessidest.

Liiva- ja kruusakarjääris on maavara veepealne looduslik keskmine niiskussisaldus ~5–8 %. Seetõttu on selle lasumist kaevandamisel ekskavaatoriga tekkivad tolmu kogused minimaalsed. Loodusliku niiskussisalduse tõttu on tolmu teke vähendatud ka kuival perioodil. Veealuse varu väljamisel tõstetakse esmalt kuivama, mille käigus tahkeid osakesi ei eraldu. Peale kuivamist säilitab materjal oma looduslikku niiskussisalduse. Maavara kaevandamisega seotud tööprotsessidel on seega ülenormatiivsete tolmu kontsentratsioonide teke pigem marginaalne, millega ei kaasne olulist õhukvaliteedi taseme halvenemist tootmisterritooriumil ega sellest väljapool.

Mõningal määral tekib tahkeid osakesi toodangu transpordil, seda eelkõige kruuskattega teel. Seejuures on oluline teepinna peenosise ja niiskussisaldus. Suvisel perioodil toimub kruuskattega tee pindmise kihi kiire kuivamine, mis soodustab peenosise eraldumist kallurite rataste alt. Varasemad mõõtmised ja modelleerimised analoogsetes karjäärides kruuskattega teel on näidanud, et kallurauto möödumisel võivad ülenormatiivsed tolmu kontsentratsioonid esineda tee vahetus läheduses, levides üldjuhul väljaveotee teljest kuni ~40-50 m kaugusele.

Keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“ (määrus nr 67) ja selle lisa 1 kohaselt on õhusaasteluba vaja, kui tegevuse käigus eraldub ühe aasta jooksul atmosfääri tahkeid osakesi (PMsum) enam kui 1 tonn. Taotluse seletuskirjas toodud arvutusliku hinnangu kohaselt ei ületata kaevise töötlemisel määru nr 67 sätestatud künniskogust ning õhusaasteloa taotlemine pole vajalik. Keskmiselt kaevandatakse aastas 14 tuh m³ ehk orienteeruvalt 22,4 tuh t, kasutatakse nii töödeldud, kui töötlemata kujul. Tahkeid peenosakesi tekib laadimisprotsessi käigus materjali kukkumisel kallurisse, purustisse või puistangusse.

Pinna- ja põhjavesi

Maavara kaevandamisega kaasnev mõju veerežiimile sõltub ala geoloogilistest ja hüdrogeoloogilistest tingimustest (sh maapinnareljeef, hüdrograafiline võrk, läbilõikesse jäävate setete koostis ja filtratsiooniomadused, põhjavee tase), kaevandamistehnoloogiast, -mahust, -kiirusest, -sügavusest ja muudest teguritest.

Kaevandamine toimub nii ülevalpool, kui allpool põhjavee taset. Kuna kaevandamise käigus põhjavee taseme alandamist ette ei nähta, siis ei ole võimalik ka ohustada piirkonna salvkaevude veetaset. Mõningane risk tekib vaid vee kvaliteedile, mis võib ilmneda mäemasinate või kallurite rikete puhul. Juhul kui avarii tõttu satubki määrideõli või kütus karjääri põhja ja sealt pinnasesse, siis tuleb see sealt võimalikult kiiresti eemaldada. Reostunud pinnas tuleb koheselt ekskavaatoriga muust lasundist eemaldada ja laadida kallurile, mis transpordib selle jäätmekäitlusasutusse. Valmidus reostuse kiireks likvideerimiseks peab olema selline, et see ei jõuks imbuda veehorisonti. Lisaks tuleb karjääri territooriumil hoida absorbeerivaid materjale (turvas, saepuru, graanulid), mida lekete puhul saaks koheselt kasutada.

Karjääri kogunev vesi moodustab peamiselt sademeveest, aga ka karjääri külgedest infiltreeruvast põhjaveest. Peamine saasteaine, mis liiva-või kruusakarjääris toimuvate tööde

käigus tekib, on kaevandatavast keskkonnast pärinevad mineraalsed peenosakesed (liiva-, tolmu- ja saviosakesed). Sette kaasakanne eesvooludesse puudub, kuna vett kaevandamise eesmärgil eesvoolu ei juhtita. Samuti ei toimu peenosakeste infiltreerumist põhjavette, sest kasuliku kihi lamamiseks olevad setted käituvad filtrina.

Keskkonnaregistri andmetel paikneb Seli III kruusakarjääri mäeeraldisest ~400 m kaugusel Seli järve kinnistul puurkaev (registrikood PRK0056451). Ülejäänud lähimatel elamumaa kinnistutel puurkaevud puuduvad ning ehtisregistri andmetel puuduvad antud kinnistutel ka salvkaevud. Kui antud kinnistutel kaevud siiski asuvad, siis pole teadaolevalt seni Seli III kruusakarjääri mäeeraldisel kaevandamine mõjutanud piirkonna veerežiimi, sh pole avaldanud mõju ümbritsevale veetasemele ega vee kvaliteedile.

Looduskaitse

Seli III kruusakarjääri mäeeraldisest ca 350 m kaugusele jäävad II kategooria kaitsealuse taimeliigi kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*; keskkonnaregistri kood KLO9313922) ja III kategooria kaitsealuste taimeliikide suure käopõlle (*Listera ovata*; keskkonnaregistrikood KLO9313919), vööthuul-sõrmkäpa (*Dactylorhiza fuchsii*; keskkonnaregistri kood KLO9313912), kahelehise käokeele (*Platanthera bifolia*; keskkonnaregistrikood KLO9313918) ja pruunika pesajuure (*Neottia nidus-avis*; keskkonnaregistrikood KLO9313920) leiukohad.

Kuna kavandatav tegevus ei muuda põhjavee taset ning arvesse võttes kaitsealustele taimede kasvukoha kaugust kavandatava tegevuse asukohast, siis eeldatavalt negatiivne mõju eelnimetatud kaitsealustele taimedele puudub.

Lähim kaitseala on Limu raba hoiuala (keskkonnaregistrikood KLO2000133), mis jääb ca 1,1 km kaugusele loode suunda. Limu raba hoiuala kaitse-eesmärk on vastavalt Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 määruse nr 144 „Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas“ § 1 lg 1 p 8 EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – niiskuslembeste kõrgroostute (6430; EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale), liigirikaste madalsoode (7230) ja puisniitude (6530; EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale) kaitse. Limu raba hoiualal on inventeeritud ka II kategooria kaitsealuse taimeliigi kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) ja III kategooria kaitsealuste taimeliikide suure käopõlle (*Listera ovata*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), pruunika pesajuure (*Neottia nidus-avis*) leiukohad.

Arvestades, et kavandatava tegevuse käigus põhjavee taset ei muudeta ning arvestades hoiuala kaugust kavandatud tegevuse asukohast, saab eeldada, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt Limu raba hoiuala kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpe ega ka hoiualal inventeeritud kaitsealuseid taimi.

Vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus, lõhn

Vibratsiooni tekitavad karjääris töötavad mehhanismid. Liiva- või kruusakarjääris vibratsiooni põhjustavaid lõhkamistöid läbi ei viida ning hüdrovasarat ei kasutata, seetõttu karjäärist väljapoole levivat vibratsiooni ei kaasne.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust ettevõtte tegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

3.1.4. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Kaevandamisjäätmed on jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena.

Kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldis teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses, tuleb koostada kaevandamisjäätmekava. Jäätmeoidlaks loetakse iga ehitist või ala, mida kasutatakse rohkem kui kolmeks aastaks saastumata pinnase kogumiseks või ladestamiseks.

Seli III kruusakarjääris võib lähtudes jäätmeseaduse § 7¹ lõikest 1 kaevandamisjäätmena käsitleda maavaral lasuvat katendit (sh muld), mis kooriti enne kaevandamise alustamist ja ei ole nii öelda taotletud (oodatud) lõpp-produkt. Katend (valdavalt muld) on ladustatud mäeeraldis teenindusmaale vallidesse ja seda kasutatakse karjääri korrastamisel. See osa katendist, mida ei kasutata korrastamisel, tarbitakse või võõrandatakse kooskõlas maapõueseaduse §-ga 99. Kaevandamise käigus tootmisjäätmeid ei teki.

Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed kogutakse teistest jäätmetest eraldi (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käideldakse need nõuetekohaselt (viiakse jäätmejaama vms).

3.1.5. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri ja transportmasinate tehnilised avariid. Veekeskkonna reostusoht tekib juhul, kui kaevandamise ajal satub karjäärimasinate lekke korral karjääri põhja ja pinnasesse või vette kütust või määrdeained. Kuna karjäärist väljavool puudub, siis reostuse edasikandumist pinnaveekogudesse ei toimu. Reostunud vesi võib siiski infiltreeruda põhjavette. Avari korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada sellest Häirekeskust. Kuna avariide teke on pigem ebatõenäoline ning välditav (õiged töövõtted, karjäärimasinate pidev kontroll ja hooldus selleks ettenähtud platsil), siis ei avalda kavandatav tegevus vee kvaliteedile negatiivset mõju. Seega on reostusoht õli või kütuse lekkimisel leevendusmeetmete õigeaegsel rakendamisel ebatõenäoline. Juhul kui mäetööde käigus siiski tekib avari, tuleb vajalike vahenditega (absorbent, õlipüünised) reostuse levik kiirelt ja ohutult lokaliseerida ning reostunud pinnas üle anda vastavat jäätmekäitluslitsentsi omavale ettevõttele. Reostuse kiireks likvideerimiseks peab hooldusplats olema varustatud diiselkütuseid ja määrdeaineid absorbeerivate materjalidega.

Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Seli III kruusakarjäär asub Harju maakonnas Rae vallas Suuresta külas riigile kuuluval kinnistul Kivipõllu (katastritunnus 65303:003:0733, sihtotstarve 100% mäetööstusmaa) Seli kruusamaardlas (registrikaardi nr 0382).

Seli III kruusakarjääri mäeeraldisel kulgevad 220-330 kV pingega elektriõhuliinid Harku-Aruküla (VID kood L504, kaitsevööndi laius liini teljest 40 m) ja Aruküla-Balti (VID kood L511; kaitsevööndi laius liini teljest 40 m) ja nende kaitsevööndid. Olemasolevale kõrgepingeliinide mastile kui ka perspektiivse liini mastile on jäetud tervik, mis jääb mäeeraldise piirist välja. Taotlusele oli lisatud Elering AS luba elektripaigaldise kaitsevööndis tegutsemiseks.

Seli III kruusakarjääri mäeeraldisest ~3,6 m kaugusele jääb riigitee Vaida-Pajupea tee nr 11202 äärmise sõiduraja välimine serv. Maantee kaitsevöönd kattub ca 25 m ulatuses taotletava mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaaga. Transpordiamet kooskõlastas aktiivse tarbevaru paiknemise Vaida-Pajupea tee teekaitsevööndis teemaa piirini. Kaevandamisel tee kaitsevööndis tuleb jätta ca 25 m laiune ala samale kõrguslikule tasapinnale kui olemasolev Vaida-Pajupea tee. Praeguseks on Ploki 46 maavaravaru praktiliselt ammendunud.

Seli III kruusakarjääri mäeeraldise idapiirist ~1,6 m kaugusele jääb elektrimaakaabelliinid Vaida I:ARU (VID kood KKL215826232; kaitsevööndi laius 1 m) ja ~2,6 m kaugusele Vaida II:ARU (VID kood KKL215824413; kaitsevööndi laius 1 m). Kattumisi elektrimaakaabelliinide kaitsevöönditega ei ole.

Rail Baltic raudtee kavandatav trassikoridor jääb taotletavast mäeeraldisest ~8 km kaugusele loodesuunda.

Lähimad majapidamised asuvad ~390 m kaugusel kirdes Seli järve kinnistul (katastritunnus 65301:001:4206) ja ~410 m kaugusel põhjas Ratassepa kinnistul (katastritunnus 65303:003:0400).

Seli III kruusakarjääri mäeeraldist ja selle teenindusmaad ümbritsevate kinnistute sihtotstarve on valdavalt maatulundusmaa (metsamaa).

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Eelnevast lähtudes võivad Seli III kruusakarjääri mäeeraldisel kaevandamistegevusega kaasnevateks mõjudeks olla mõju põhjaveele, välisõhule ja maastikule.

3.3.1. Mõju suurus, tugevus, kestvus, sagedus, pöördumus ning mõjuala ulatus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Seli III kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 200 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra häiring või tahkete peenosakeste häiring. Kaevandamistegevusega kaasnevad mõjud on seotud kaevandamisega ning avalduvad kaevandamise käigus. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring. Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu järelduste kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju. Samas ümberkaudsetele elanikele tavapärasest enam häiringuid (müra, õhusaaste) võib siiski tekkida. Siiski võib eeldada, et häiringute esinemine ei ole sage ja pidev ning sõltub kaevandatava materjali nõudlusest.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Piiriülest (riigipiiriülest) mõju ette näha ei ole.

3.3.3. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Mäeeraldise teenindusmaal ega karjääri mõjupiirkonnas ei ole Natura 2000 võrgustiku alasid, mistõttu on välistatud, et kavandatav tegevus võiks kas üksi või koosmõjus teiste tegevustega avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaikadele.

Lähimaks üleeuroopalisel Natura 2000 kaitsealade võrgustikku kuuluvaks alaks on Paraspõllu loodusala (keskkonnaregistri kood RAH0000459), mis asub Paraspõllu looduskaitsealal (keskkonnaregistri kood KLO1000167). Paraspõllu loodusala asub Seli III kruusakarjääri mäeeraldisest ca 5 km kaugusel. Sellisele kaugusele ei ulatu ükski kavandatud tegevusega kaasnev mõju.

Eelnevast tulenevalt ei anta käesolevaga Natura 2000 alast lähtuvat keskkonnamõju eelhinnangut.

3.3.4. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Seli III kruusakarjääri mäeeraldise lähiümbruses on 4 liiva/kruusakarjääri ning 1 turbatootmisala. Samuti jääb mäeeraldise ümbrusesse metsamaa, märgala ning madalama taimeistikuga elektriliinide alune maa.

Kuna kõigi karjäärade puhul kasutatakse väljaveoks sama teed (Vaida-Pajupea tee), siis erinevalt kaevetööde müra kumuleerub liikluse müra otseselt: kahest karjäärist samaaegselt ja samamahulisel väljaveol esineb teeäärsete alade ääres ca 3 dB võrra kõrgem müratase kui ühe karjääri transpordi korral. Kolmest karjäärist samaaegselt ja samamahulisel väljaveol esineb teeäärsete alade ääres 4,5-5 dB võrra kõrgem müratase kui ühe karjääri transpordi korral, neljast ja viiest karjäärist samaaegselt ja samamahulisel väljaveol esineb teeäärsete alade ääres vastavalt 6 ja 7 dB võrra kõrgem müratase ühe karjääri transpordi korral.

Karjäärdest lähtuv õhusaaste on väga lokaalse mõjuga ning ka mitme karjääri samaaegsel töötamisel mõjutab mingit karjäärilähedast vaatepunkti ainult lähima karjääri tegevus. Laiemat piirkonda võib mõjutada kruusa väljavedu Vaida-Pajupea teel. Kolmest karjäärast samaaegsel toodangu väljaveol ei ole saasteainete saastatuse taseme piirväärtuste ületamisi teede äärde jäävate eluhoone läheduses ette näha. Normilähedaste kontsentratsioonide esinemiseks on liikluskoormused liiga väikesed ning tänu kruusa ja liiva suhteliselt suurele niiskussisaldusele on väike ka tahkete peenosakeste lendumine koormast. Lisaks on vajadusel võimalik kaevisel täiendav niisutamine ning koorma katmine kinnise kattega, mis välistab tahkete peenosakeste lendumise.

Veekoguks korrastatav karjääri sobitub tulevikus hästi ümbritsevasse maastikku. Keskkonnaloale kantavate kõrvaltingimuste korrektne täitmine tagab häiringute minimaalse tekke ja leviku.

3.3.5. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Vajadusel saab võimalike mürahäiringute vähendamiseks Seli III kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piirile lähimate elamute suunale müra tõkkeks rajada katendist vallid, mis kindlustaksid, et väljaspool karjääri ala ei ületata päevase müra piirväärtust 60 dB.

Õhusaaste piirnormide ületamise vältimiseks tuleks kuival ajal töötades kasta karjääri siseteid ning toodangu puistanguid.

Kaevandamisel, kaevisel laadimisel või masinate hooldamisel ja tankimisel tuleb naftasaaduste pinnasesse ja põhjavette sattumise võimalus minimeerida. Kaevandamisel tuleb kasutada vaid korrasolevat kaevandamistehnikat ning tehnika hooldamist ja remonti tuleb teha vaid selleks kohandatud alal. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan ja tagatud töövahendid.

3.4. Eelhinnangu järelendus

Eelhindamise tulemusena järeldeb Keskkonnaamet, et rakendades leevendusmeetmeid puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega eeldatavalt ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
2. eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
3. kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna kaevandamine toimub põhjavee taset alandamata.
4. mäeeraldisel looduslik maastik kaevandamistööde käigus hävineb, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.

KeHJS § 11 lõike 81 kohaselt, KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 61 lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 kohaselt, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 33 lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 33 lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel 24.05.2023 kirjaga nr DM-122290-8 Seli III kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Rae Vallavalitsusele ja tutvumiseks AKTSIASELTSile KIVILUKS.

Rae Vallavalitsus oma kirjaga 02.06.2023 nr 8-8/2202-3 nõustus Seli III kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõuga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa-amet, Transpordiamet, Väino Hallikmägi

Kerstin-Acta Kerner 51938226
Kerstin-Acta.Kerner@keskkonnaamet.ee